

Borçlar yüzde 43 arttı, 13 milyar TL'lik kredi borcu battı

TEKSTİLCİNİN BATIK BORCU %70 ARTTI

Enflasyonla mücadele sürecinde yükü ağırlaşan **sanayi** sektörü alarm vermeye başlarken istihdamı ile ihracatı eriyen tekstil ve hazır giyim sektöründe batık krediler hızla artıyor

Sektörün kredi ve batık borcu katlanıyor

Tekstil ve Tekstil ürünleri(bin TL)	Toplam kredi	Takipteki kredi
Nisan 2024	419.189.759	7.924.466
Aralık 2024	521.650.468	11.535.771
Ocak 2025	527.299.683	11.836.317
Nisan 2025	601.286.081	13.450.930

Sayime BAŞÇI

SON iki yıldır ihracat ve istihdamda büyük kan kaybeden tekstil ve hazır giyim sektöründe borçlar katlanıyor, krediler batıyor. Yüksek finansman maliyet-

leri ile iki sektörün toplam kredi borçları bir yılda yüzde 43.4 artarken, batık kredi tutarı ise yüzde 69 arttı.

2 AYDA 1.6 MİLYAR TL BATTI

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından açıklanan verilere göre 'Tekstil ve Tekstil Ürünleri **Sanayi**' başlığında Nisan 2024'te 419.1 milyar TL olan toplam kredi tutarı Nisan 2025'e gelindiğinde yüzde 43 artışla 601.2 milyar TL'ye ulaştı. Sektörün takibe düşen ve batan toplam borç tutarı ise bir yılda yüzde 69.6 artarak 7.9 milyar TL'den 13.4

milyar TL'ye ulaştı. Toplam batık kredi borcu 54.4 milyar TL olan imalat **sanayi** içinde tekstil sektörü bu borçla en yüksek takibe düşen kredisi bulunan sektör oldu. Yılbaşından bu yana bakıldığında da özellikle batık kredi tutarında ciddi bir artış görülüyor. Ocak 2025'te 11.8 milyar TL olan batık kredi tutarı Nisan 2025'te 1.6 milyar TL'lik artış ile 13.4 milyar TL'ye çıktı. **İstanbul Sanayi Odası** tarafından hazırlanan **İSO 500** araştırması sonuçlarına göre ise Türkiye'nin büyük 500 **sanayi** kuruluşu içinde yer alan tekstil şirketlerinin 2023 yılında 121.1 milyar TL'ye ulaşan toplam mali borçları 2024 yılında yüzde 41'lik artışla 171 milyar TL'ye ulaştı. Giyim eşyaları imalatında ise 2023 yılında 7.8 milyar TL olan mali borçlar 2024 yılında yüzde 43 artışla 11.2 milyar TL'ye ulaştı.

İhracat eksiye istihdam kayıpta

İSTİHDAMDA 2024 Ağustos'tan bu yana kan kaybeden tekstil ve hazır giyim sektörü son veri olan mart ayında 1 milyon sınırının altına indi. Temmuz 2024'te 1 milyon 9 bin olan iki sektörün toplam istihdamı Mart 2025 itibarıyla 924 bine geriledi. Bunun 374 bini tekstil sektöründe çalışırken, 550 bini ise konfeksiyonda istihdam edildi. Ocak-mayıs döneminde ihracatta yüzde 3.4 kayıp yaşayan tekstil ve hazır giyim sektörleri 10.9 milyar dolarlık ihracata imza attı. 2024 yılında ise hazır giyim ihracatı 17.9 milyar dolar seviyesinde kalırken, tekstilde ise 9.4 milyar dolarlık ihracat yapıldı.

İSO 500'ÜN ANLATTIKLARI

Sermaye kediye mi yüklendi?

İstanbul Sanayi Odası'nın ISO5000 (Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu) Araştırması 2024 yayımlandı. Finans Danışmanı Hakan Çalıkantürk, **ISO 5000** araştırmasındaki tablonun şart aralığını Refleks için yazdı. Çalıkantürk'e göre, faaliyet karları düşen, **sanayi** kuruluşları finans kuruluşlarına çalıyor. Yüksek kredi faizleri ve enflasyonla üretme devam etmeye çalışan **sanayi** kuruluşları KDV alacaklarıyla da kamuyla bedelsiz fonlamaya devam ediyor.

Refleks

2024 yılında dünyada ekonomiler ortalamada yüzde 3,3, bizim de içinde olduğumuz 'Gelişmekte Olan Ekonomiler' ise yüzde 4,3 oranında büyürken, Türkiye yüzde 3,2 oranında büyüye bilmiş. Aynı dönemde **sarıya** sadece binde 5 büyümüşümsü. 2021 yılından beri **sarıya** kan kaybetmeye devam ediyor. İSOS50 firmaların 'Üretimden Satışlar'daki yıllık yüzde 36,3 olan büyümesini, yüzde 41,1 olarak açıklanan 2024 yılı Yurtici Üretici Fiyat Enflasyonu (Yİ-ÜFE) den anırdığımızda ne ekleyecek yüzde 3,4 olmus.

FAALİYET KÂRINDA YÜKSEK DÜŞÜŞ

ISO500'deki firmaların konsolide gelir tablosuna bakıldığında 2024 yılında net satışları yüzde 36,9 artışla 10,2 trilyon TL'ye ulaşırken, satışlarının maliyeti ise yüzde 44,5 artışla 8,7 trilyon TL'ye yükseldi. Yanı sıra satışların maliyeti, net satışların yüzde 7,6 daha fazla arttı. Bunun sonucunda satışların maliyetinin, net satışlar içindeki payı da 2023 yılına göre yüzde 4,5

Hakan Çalışkantürk

artarak yüzde 85,4'e yükselmiştir. 2023 yılına göre yüzde 72,8 oranında artan 'Faaliyet Giderleri' firmalarındaki verimlilik sorununa işaret ediyor. Artan 'Satışların Maliyeti' ve 'Faaliyet Giderleri' sonucu 2023 yılına göre firmalarımızın 'Faaliyet Kâr' ise yüzde 31,6 oranında azalmış görünüyor.

Bankaların kredi büyüme sorununu nedeniyle borçlarının sınırlı düzeyde kalması ve ağırlıklı olarak döviz kredisi ile daha uygun maliyetli borçlarının edicisiyle "Finansman Giderleri" etkisinde yüzde 16 oranında artan firmaların dönem kamı ise yüzde 2,8'e, "Net Satışları" içindeki payı da 4,1'e düşürmüştür. EBITDA yanı sıra net Vergi Öncesi Kâr FAVÖK 2,1 artışı kaydederek Yİ-ÜFE'nin etkisinde kalmışsa da, FAVÖK'un net satışları yüzde 12,8'e gerilemiştir.

Yüzde 1,8'e gerilemiş durumda. Enflasyon düzeltmesinin karlılığı etkilemiş durumda da 65,1 milyar TL'lik bir artış var. Yani enflasyon düzeltmesi net olarak firmaların karlılığına sadece binde bir artış sağladı. Keza net kambyo düzeltmesi de firmaların karlılığına sadece binde bir artış sağladı. Yani net kambyo düzeltmesi de firmaların karlılığına sadece binde bir artış sağladı. Keza net kambyo düzeltmesi de firmaların karlılığına sadece binde bir artış sağladı. Keza net kambyo düzeltmesi de firmaların karlılığına sadece binde bir artış sağladı.

SANAYİ BANKA
FAİZİNE ÇALIŞMIŞ

Burada bir parantez açarak "Finansman Giderlerine" dikkat çekmek istiyoruz. Çünkü, finansman giderleri nisn faaliyet kârına oranı yüzde 96,5'ye yükseldi. Firmaların 2024 yılında elde ettiği 640,8 milyar TL faaliyet kârına karşılık, 618,9 milyar TL finansman gideri yattılar. Yani 2024 yılında firmaların neredeyse sadece banka faizine çalışmaları diyebiliriz. Tüm bunların sonucunda 2024 yılında İSO500'e dokü firmaların sadece 348 adet ner kir açıkladılar, 2023 yılında ger zararı eden firma sayısı 56 adet artışla 152'ye ulaşıms görünüyor.

ÖZKAYNAKLAR ERİYOR

Firmaların bilançolarına bakıldığında 2024 yılında enflasyon muhasebesinin etkisinin sınırlı kaldığı, 'Dönen Varlıklar'daki yüzde 31,7 artışa karşılık 'Duran Varlıklar'ın yüzde 43 arttığı görülüyor. Buna karşılık firmaların toplam borçları yüzde 45,1 oranında artarken, özkaynaklarındaki artışın ise yüzde 31,6 ile sınırlı kalmış görünüyor. Aslında Y1-ÜFE'ye göre bakıldığında firmaların özkaynakları eriyor denebilir.

ISO5000'deki firmaların borçlarına ya-
pışındaki değişim de
dikkat çekici. Firma-
ların toplam borçları
yüzde 45,1 artarken,
bunun içinde 'Mali
Borçlar'ın yüzde 38,6,
Diğer Borçları'nın
yüzde 51,5 oranında
arttığını görüyoruz.

Burada parantez
altında, kredi
sistemleri ve krediye
erisim zorluklarının
sonucunda firmala-
rın net işletme sermayesi ihtiyaçlarını
karşıladığı olarak Diğer Borçlar üzerinden
karşılandığını söyleyebiliriz. Ayrıca, Kısa
ve Uzun Vadeli Borçlar toplamı mali borç-
lar içindeki payının ise azalarak yüzde
48,5'e gerilediği görüldü.

DEVREDEN KDV
KANAYAN YARA

2024 yılında yüzde 26,9 artış kaydederek 84,6 milyar TL'ye ulaşan 'Devreden KDV' kalemlerinin, krediye erişimin zor ve pahalı olduğu bir dönemde firmaların KDV alacakları yoluyla devleti faizsiz olarak fonlamaya devam etmesi de hayli ilginç. Ar-Ge harcamaları da bir diğer kasanın yarı. Ar-Ge harcaması yapan firmaların sayısı bazen 265, Ar-Ge harcaması yapanların toplam tutarı ise 2023'te 10,5 milyar TL'ye ulaşırken toplam üretim içindeki payı sadece yüzde 7,4. Ota-Yüksek Teknoloji Ürünlerin payı ise yüzde 26,7'ye gerilerken, Düşük Teknoloji Ürünlerinin payının yüzde 34,6'ya yükseldiği de dikkat çekti. Her ne kadar bu veriler, Türkiye'nin gelecekte, özellikle yüksek kredi faizleri ve enflasyon bir araya gelince ota çikan sonuc pek de şaşırtıcı olmasa gerek.

ISO500'deki firmaların çalışan sayısı yüzde 2,6 ile 824,245 kişiye çıkarken, çalışanlara ödenen maaş ve ücretler ise yüzde 90,9 arts kaydederek 812,8 milyar TL'ye ulaşmış. Burada **sanayicinin** "İşçilik maliyetlerimiz çok yüksek, ucuzca çalışacak adam bulamıyoruz" yakınımasının nedenlerini çok net görülebiliyor.

HALKA AÇILMAK HALA KORKULU RÜYA

Halka açık firma sayısı ise 3 şirket artışla 88'e yükseldi. Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşundan sadece 88'in halka açık olması, firmaların kurumsallaşma ve alternatif finans kaynaklarına erişim konusunda ne kadar isteksize olduğunu bir daha göstergesi. Kredi kanalları daralması devam ederken, halka arz ve sermaye piyasaları yoluyla maliyetiz bir finans kaynağına erişimin göz ardı edilmesi de yıllardır patronlarımızın şirketlerinde kontrolü kaybetmeye korkusunu bir tezahürü olabilir mi?

DURUM İÇ ACICI DEĞİL

Sonuç olarak, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun verilerini ele aldığımızda ülke ekonomisindeki yetersiz büyümeye rağmen, sanayideki büyüme daha da vahim durumda ve artık sınırı

dayanımı vaziyette. Burada rekabetsiz olmayan kurların, yüksek işçilik ve finansman maliyetlerinin etkisi net bir şekilde görülürken, önümüzdeki dönemde bunun daha da fazla hissedileceği muhakkak. Artan faaliyet giderleri verimlilik konusunda dikkat çekerken, faaliyet karnının neredeyse tamamının ancak finansman

giderlerini karşılamaı aynı firmaların sadece banka kredisine başvışını en net göstergesi. Bu arada 85 milyar TL'ye ulanan devreden KDV'nin firmalara finansman yökü 40 milyar TL civarı, neresinde dökenler 20 milyar TL'ye 20'sine ulaşmıştır. Firmaların bu kadar bankadan borçluların azalması ise terhiçen dedik, vadesi gelen krediyi tekrar yerine koymamaktadırlar kaynaklı mecburiyeti göstermektedir. Bunun sonucu olarak da firmaların 'Diğer Borçlar' içinde yeni ticari borçlularında artıyır. Aslında İS500'de 2007'de 100 milyar TL'ye ulaşmış olan yeni finansman ile dönmeye celeriyler. Enflasyon muhasebesinin kirliliği çok fazla etkili kalmamış diyebiliriz. Kirlilięini artırmayayan firmaların 63 kaynağındaki artışı ile Yİ-ÜFE'nin alında kalması, aynı aslında net olarak 63 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu da çok fazla kaynak ayrıymayan firmaların ise üretimidir dedik teknolojiyi üretimin payı artmış. Ürün süredir devam edene "Eleman bulamıyorduz" sıkayetine ilişkin sonucu personel giderlerinde yüzde 90'un üzerinde artış neden olmuş. Yüzde 63'ün yüzde 90'una ulaşmıştır. Bu artışın baskısı ücretler tarafa da firmaların zorlamaya devam ederek birisi görünüyor.

ÇUKUROVA'NIN BÜYÜKLERİ

Şimdi de gelelim bölgemize...
Yayınlanan verilerin çok sınırlı olması
nedeniyle birçok detayı göremiyor olsak
da eldeki verilerle bir değerlendirme
yapabilmemiz mümkün.

ISO500'e Adana'dan giren firma sayısı 2023 yılına göre 5 şirket artış göstererek 16'ya çıkmış olsa da bu sayının 2022 yılında 14 olduğunu da unutmamak gerekir. Adana'da ISO500'e girenler arasında sadece 4 firmamız sıralamada yer alan çıkarken, 7 firmamız ise sıralamada geriye gitmiş. 5 firmamız ise listeye bu yıl dahil olmuş görünüyör. Bu firmaların toplam üretimden satışları 133,3 milyar TL olarak gerçekleşirken, 7 firmamızın toplam TL üretimden satışları içindeki payı ise yüzde 1,54 olarak gerçekleşmiş. Bu yıl listeye giren 5 firmamızın da etkisiyle Adana'nın üretimden satışlar kısmı 50,7 milyar TL artış olsa da biraz daha doğru karşılaştırma yapmak adına önceki yıllara göre üretimden satışlar kısmı sadece yüzde 11,02 oranında artmış görünüyör.

ISO500'te Merin'den bir şirket firma sayısı 2023 yılına göre 9 girer azalarak 9'a düştü. Bu sayının detaylarına girecek olursak sadece 2 firma sırada malı yukarı çıkarken, 7 firmamız ise sıralamada geride kaldı. Bu firmaların toplam ürettiğimiz satışları 87,3 milyar TL olarak gerçekleşirken, ISO500'un 8,7 trilyon TL ürettiğimiz satışları içindeki payı ise yüzde 1,01 olarak gerçekleşti. Karşılaştırmaya; daha doğru yapmak adına firma başına ortalam ürettiğimiz satışlara baktığımızda ise yüzde 5,13 oranında azalış gözünüv.

AYNI YÖNTEMLE FARKLI SONUC OLUR MU?

Aşlında bölgesel olarak da firmalarımız orta gelir tuzağına girmiş diyebiliriz. Listeyi genel olarak firma farı nedeniyle yeterli analiz şansımız olmasa da her iki ilimic için ekonomideki aşırı payın ve listeyi genel firma sayıların yarattığı itibarıyla pek değişmediği ortada. İlaca verilendir de hareketle özellikle Adana'nın ekonomik gelişimi için ihracatın önemi muhakkak. Bu konuda ciddi caba sarf eden firmalarımız olsa da şehrin geneli için aynı performanstan söz etmek çok zor. Mersin ilinde benzer şeyleri söyleyebiliriz. Ancak nihai olarak Einstein'a da dediği gibi 'Aynı şeyleri yapıp, farklı sonuçları beklemek lazımdır'!